

CEL DE AL 25-LEA CONGRES INTERNAȚIONAL DE ISTORIA ȘTIINȚEI ȘI TEHNOLOGIEI (RIO DE JANEIRO, BRAZILIA, 23–29 IULIE 2017)

Alexandru Ș. BOLOGA¹

bologa1813@yahoo.ro

ABSTRACT: The 25th International Congress of Science and Technology took place in Rio de Janeiro, Brazil, between July 23–29, 2017. This also means for the first time in South America and in the Southern Hemisphere. Over 1,000 participants, from 56 countries, from all continents attended the congress. Three panel sessions, four plenary talks, 117 symposia, 50 stand-alone paper sessions enabled a very active exchange of information, knowledge and experience, and stimulated creating of new collaborations in the near future. Excellent and hospitable organization.

KEYWORDS: Rio de Janeiro, Brazil, history of science and technology, Sociedade Brasileira de História da Ciência, International Union of History and Philosophy of Science and Technology.

Rio de Janeiro este situat în sud-estul Braziliei, fiind un reper important al turismului indigen datorită frumuseții sale naturale, de la munte la mare, precum și a vieții culturale și artistice intense proprii, fiind totodată principalul port de intrare al turiștilor străini în țară.

A fost fondat de portughezi în 1565, iar în secolul al XVIII-lea a devenit unul dintre porturile braziliene cele mai însemnate, legat strâns de exploatarea de aur și diamante de la Minas Gerais.

Datorită poziției sale strategice de apărare a coloniei portugheze, a fost desemnat capitală a Braziliei în 1763.

Impulsul major al dezvoltării a intervenit în 1808 o dată cu transferul Curții Portugheze în oraș în timpul Războaielor Napoleoniene, când

¹ Doctor în biologie; președinte al Filialei CRIFST – Constanța; membru al Academiei Oamenilor de Știință din România, Filiala Constanța.

porturile braziliene au fost deschise „Națiunilor Prietene” în cadrul unei alianțe militare și comerciale anglo-portugheze.

Municipiul colonial modest a trebuit să se reorganizeze pentru a primi familia regală și întregul aparat al statului portughez care a fost transferat în Brazilia unde a rămas până în 1821, când Regele João al VI-lea s-a întors în Portugalia. Independența braziliană a fost declarată în 7 septembrie 1822 și Pedro I (fiul monarhului portughez) a devenit împărat al noului stat, domnind până la abdicarea lui din 7 aprilie 1831. A urmat perioada regențelor, care a durat până în 1840, când Împăratul Pedro al II-lea a ocupat tronul.

Foto: Coperta programului celui de *al 25-lea Congres Internațional de Istorie a Științei și Tehnologiei (ICHST)*, Rio de Janeiro, Brazilia, 23–29 iulie 2017

A urmat extinderea plantațiilor de cafea, inițial lângă Rio de Janeiro și ulterior în valea râului Paraíba de Sud, localitatea consolidându-și

poziția sa de intermediar comercial între suprafețele de cultivare a cafelei și piețele internaționale. Importul de produse europene și sclavi africani s-au intensificat, chiar în perioada când comerțul cu sclavi era considerat ilegal, între 1831–1850. Începând cu încheierea definitivă a comerțului de sclavi africani în 1850, orașul a cunoscut un proces de modernizare economică. De asemenea, o importanță mare a avut începutul unui alt proces masiv de imigrație la Rio de Janeiro și în alte așezări braziliene. După finele sclaviei în 1888, imigrația europeană s-a accelerat și muncitorii europeni au început să înlocuiască munca de sclav în activitățile agricole, îndeosebi în zonele de cafea noi din nord-vestul statului São Paulo.

Republica a fost proclamată la data de 15 noiembrie 1889.

Până la începutul anilor '20, Rio de Janeiro a fost principalul centru industrial în Brazilia.

Revoluția din 1930 a întrerupt hegemonia vechilor plantatori de cafea ai familiei Paulista și a condus la un aranjament politic nou în care Getúlio Vargas și-a asumat președinția braziliană, ca președinte constituțional, până la lovitura de stat care a instituit dictatura Estado Novo care s-a menținut până în 1945.

Mai târziu capitalul și dezvoltarea economică s-au mutat din regiunea costieră spre interiorul țării, o dată cu construirea municipiului Brasília, în mai puțin de cinci ani, pentru a găzdui întreaga administrație federală.

Dictatura militară care a guvernat țara între 1964–1985 a întreprins puțin pentru a inversa declinul economic al municipiului Rio de Janeiro și al regiunii învecinate, împiedicând de asemenea activitățile științifice și culturale împreună cu suprimarea libertăților democratice și a impus o legislație autoritară.

După 1985 regimul militar a părăsit scena oferind posibilitatea tranziției către puterea civilă și restaurarea democrației în Brazilia.

Rio de Janeiro reprezintă și sediul unui număr important de instituții de învățământ și cercetare preocupate de istoria științei, tehnologiei și medicinei, domeniu de studiu care s-a dezvoltat în mod semnificativ în Brazilia în ultimii 30 de ani, al cărui reprezentant cel mai important este **Societatea Braziliană de Istoria Științei** (Sociedade Brasileira de História da Ciência – SBHC)

SBHC și Divizia de Istoria Științei și Tehnologiei (DHST) a Uniunii Internaționale de Istoria și Filosofia Științei și Tehnologiei (IUHPST) au

coorganizat acest congresul cu acest profil, desfășurat pentru prima dată în America de Sud și în emisfera sudică.

Astfel, cel de *al 25-lea Congres Internațional de Istorie a Științei și Tehnologiei (ICHST)*, a avut loc la Rio de Janeiro, între 23–29 iulie 2017, cu tema generală „*Science, Technology and Medicine between the Global and the Local*”. El s-a desfășurat în campusul Praia Vermelha al Universității Federale Rio de Janeiro (UFRJ). Acesta este situat într-una din regiunile cele mai frumoase și turistice ale municipiului, servite de mijloace diferite de transport public (complet gratuit pentru persoanele autohtone sau străine de peste 65 de ani!) și aproape de grupuri importante de hoteluri, plaje și multe atracții artistice și culturale.

Campusul Praia Vermelha cuprinde corpuri administrative, centre universitare, Forumul Științei și Culturii și opt unități de învățământ și anume Institutul de Științe Economice, Școala de Comunicații, Facultatea de Educație, Facultatea de Administrație și Științe, Școala de Asistență Socială, Institutul de Psihologie, Institutul de Psihiatrie și Institutul de Neurologie. Edificiul central, numit și Palatul Universității, a fost construit în secolul al XIX-lea, este de o frumusețe arhitecturală deosebit și înconjurat de grădini și o rețea de alei.

Concentrarea acestor instituții academice în perimetrul campusului a facilitat parti-cipanților la congres o mare ușurință de circulație și paricipare la diferitele evenimente. Totodată utilizarea unui număr mare de încăperi și auditorii pentru susținerea tuturor activităților, în special a celor care s-au desfășurat simultan. Au fost puse la dispoziție și auditorii mici și de mărime medie cu capacități de ocupare diferite, de ex. sala Moniz de Aragão (120 de locuri), capela São Pedro de Alcântara Chapel (150), camera Dourado (170) și auditoriul solemn Pedro Calmon (250).

Intervențiile vorbitorilor invitați și sesiunile plenare au avut loc într-un auditoriu mare de 1.000 de locuri, dintr-un spațiu nou, amplasat într-o anexă a campusului situat lângă centrul comercial Rio Sul Shopping Center.

Congresul a fost organizat de profesorul Luiz Carlos Soares, care a fost susținut financiar de către instituții numeroase, printre care Societatea Braziliană de Istoria Științei prezidată de profesor Christina Helena Barboza, Uniunea Internațională de Istoria și Filosofia Științei și Tehnologiei (IUHPST) / Divizia de Istoria Științei și Tehnologiei (DHST), Universitatea Federală Rio de Janeiro și altele. Au fost prezenți 1.074

participanți, din 56 de țări și toate continentele. Acest eveniment științific major s-a încheiat cu ceremonia de acordare a premiului DHST pentru oameni de știință tineri, cuprinzând prelegeri ale premianților.

Ceremonia oficială de deschidere a avut loc în auditoriul Centrului de Conferințe al Bursei de valori din Rio de Janeiro, cu participarea principalilor organizatori. A prezidat profesorul Ronald L. Numbers de la Universitatea din Wisconsin-Madison, S.U.A. Tema inaugurală a fost *Traectorii și provocări ale istoriei științei în America Latină* susținută de profesorul Marcos Cueto de la Casa de Oswaldo Cruz – Fiocruz (Brazilia).

Programul congresului a cuprins trei sesiuni panel, patru discuții în plen, 117 simpozioane științifice, 50 de sesiuni cu lucrări individuale + sesiuni speciale ale Comisiei Interdisciplinare de Predare a învățării inovatoare. Printre simpozioane s-a numărat și o10 *Oceanul Uman: Producerea de cunoștințe în și asupra oceanelor* care a fost prezidat de Președintele Comisiei Internaționale de Oceanografie, profesor asociat de istorie Helen M. Rozwadowski, de la Universitatea din Connecticut, S.U.A., coordonator al Studiilor Maritime asistată de profesor Cornelia Lüdecke de la München, Germania. În cadrul acestui simpozion, care s-a bucurat de un public mai restrâns, au fost discutate aspecte și chestiuni privind activitatea prezentă și viitoare a Comisiei de specialitate menționate (website <http://oceansciencehistory.wordpress.com>)

Participanții la congres au avut posibilitatea, pe durata sa, de a vizita atracții numeroase ale municipalității cu 6,45 milioane de locuitori (cariocas) consemnați în 2015: statuia impresionată a lui Cristos Mântuitorul Corcovado, catedrala metropolitană Sf. Sebastian în formă de piramidă trunchiată, biserici și catedrale gotice impresionante, clădiri baroce monumentale precum Biblioteca Națională, Muzeul Național de Belearte, Teatrul Municipal, parcuri publice cu monumente și statui reprezentative, Grădina Botanică, renumitele plaje publice Leme, Copacabana, Ipanema și Leblon, Sambadromul, renumitul stadionul Maracanã și multe altele. Biblioteca Națională se afla în renovare. Pe pereți, printre alte inscripții sugestive, înscrise temporar, se afla și următoarea: *Se tens uma biblioteca com um jardim nada lhe faltera* (Cicero).